

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcý

W poszukiwaniu inspiracji, czyli jak rozwijać aktywność poznawczą dziecka?
Hanna Micińska

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
24 marca 2014 r.

Organizatorzy

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

Mamo, Tato, a Janusz Korczak powiedział ...

„Szukaj własnej drogi. Poznaj siebie, zanim zechcesz dzieci poznać.

Zdaj sobie sprawę z tego, do czego sam jesteś zdolny, zanim dzieciom poczniesz wykreślać zakres praw i obowiązków.

Ze wszystkich sam jesteś dzieckiem, które musisz poznać, wychować i wykształcić przede wszystkim.”

"Dziecko jest pergaminem szczelnie zapisanym drobnymi hieroglifami, których część tylko zdołasz odczytać, a niektóre potrafisz wytrzeć lub tylko zakreślić i własną wypełnić treścią.”

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

„Nie zmuszaj dzieci do aktywności, lecz wyzwalaj ich aktywność.

Nie każ myśleć, lecz twórz warunki do myślenia.

Nie żądaj, lecz przekonuj.

Pozwól dziecku pytać i powoli rozwijaj jego umysł tak, aby samo chciało wiedzieć ...”

Janusz Korczak

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

Aktywność poznawcza

Indywidualna właściwość człowieka, służy **zaspokajaniu potrzeb poznawczych** lub wykonywaniu zadań o charakterze poznawczym.

Wyraża się w dążeniu jednostki do **wyjaśnienia lub zlikwidowania rozbieżności** pomiędzy rzeczywistością i wiedzą zawartą w systemie poznawczym.

A.Matczak, Zarys psychologii rozwoju, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa. 2003,

Aktywność poznawcza

„(...) wyraża się w fakcie, iż człowiek zamiast biernie spostrzegać rzeczy i zjawiska czynnie w nie wnika, by je poznać.

Zamiast mechanicznie przyswajać materiał spostrzeżeniowy - **intensywnie go analizuje, samodzielnie i planowo go organizuje dla lepszego zrozumienia i opanowania.**”

A. Gurycka, Przeciw nudzie. O aktywności, Nasza Księgarnia, Warszawa.

Motywy podejmowania aktywności poznawczej

- Pobudki wewnętrzne oraz sterowanie zewnętrznymi sankcjami wobec jednostki.
- W celu wyjaśnienia wewnętrznych motywów aktywności poznawczej, proponuje się takie pojęcia jak: **konflikt informacyjny, konflikt poznawczy lub ciekawość poznawcza.**

Ciekawość poznawcza

- „Skupienie uwagi na jakichś przedmiotach i zjawiskach połączonych z aktywnym, **nieobojętnym uczuciowo** ich poznawaniem”
(A.Gurycka, Przeciw nudzie. O aktywności, Nasza Księgarnia, Warszawa, 1977)
- Podstawą fizjologiczną ciekawości są dwa typy odruchów poznawczych: odruch **orientacyjny** i **oddech badawczy**

Odruch orientacyjny i badawczy

- Pierwszy z nich – **orientacyjny** został nazwany przez J.P. Pawłowa odruchem „co to takiego”. Jego źródłem jest napotkanie czegoś nowego, odbiegającego od dotychczasowych doświadczeń.
- Jeżeli nie jest możliwe rozeznanie bodźca za pomocą reakcji orientacyjnej (narządu wzroku i słuchu), a bodziec bądź jego skutki mogą mieć dla człowieka **jakieś znaczenie**, następuje **odruch badawczy**, czyli próba rozszerzenia poznania bodźca poprzez uruchomienie pozostałych narządów zmysłów oraz „złożonych technik rozpoznawczych wyuczonych w toku życia”

A.Gurycka

Typy aktywności poznawczej

- **Orientacyjna** - wyraża się w czynnościach związanych ze **zmysłowym poznawaniem** bodźców i towarzyszyć jej będą czynności werbalne: **pytania, wymiana informacji, formułowanie sądów**.
- **Badawcza** - służy poznaniu zjawisk niematerialnych (psychicznych, językowych, filozoficznych).
- Wyraża się wtedy w **czynnościach umysłowych**, a poznanie możliwe będzie poprzez wykonywanie **operacji myślowych**.

☝ Aktywność poznawcza dziecka, zaspokajając jego ciekawość lub redukując dysonans(konflikt) poznawczy, **nabiera pozytywnej wartości emocjonalnej i staje się podstawą rozwoju potrzeby poznawania.**

☝ Człowiek zazwyczaj realizuje potrzebę poznawania w kontakcie z **wybranymi dziedzinami** rzeczywistości.

☝ W ten sposób powstają **zainteresowania**, które w okresie dzieciństwa charakteryzują się krótkotrwałością i zmiennością, gdyż kierunki aktywności poznawczej zależą od zewnętrznych czynników .

A.Matczak, Zarys psychologii rozwoju, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa. 2003,

Mamo, Tato, a Janusz Korczak powiedział ...

„Jeśli umiecie diagnozować radość dziecka i jej natężenie, musicie dostrzec, że najwyższą jest radość pokonanej trudności, osiągniętego celu, odkrytej tajemnicy. Radość tryumfu i szczęście samodzielności, opanowania, władania.”

„Dziecko chce wiedzieć, czyś sam widział, czy wiesz od innych, skąd wiesz; chce, żeby odpowiedzi były krótkie i stanowcze, zrozumiałe, jednobrzmiące, poważne, uczciwe.”

„Nie deptać, nie poniewierać, nie oddawać [dziecku] w niewolę jutra, nie gasić, nie spieszyć, nie pędzić.”

Działania w ramach aktywności poznawczej

- Dochodzenie do nowych stwierdzeń - eksperymentowanie, rozwiązywanie problemów (stawianie i weryfikacja hipotez), poszukiwanie informacji, eksploracja, wnioskowanie, definiowanie, abstrahowanie, pisanie, rozmowa, dyskusja.
- Działania na przyswajanym materiale - tworzenie skojarzeń, porównywanie, klasyfikowanie, obserwacja zjawisk, dokonywanie pomiarów, czytanie
- Organizowanie treści - szukanie powiązań, dokonywanie przekształceń na materiale (klasyfikowanie, grupowanie, porównywanie itp.)
- Werbalizacja - formułowanie pytań, formułowanie własnych sądów i przekonań.

Aktywność jako czynnik rozwoju

Współcześnie wyróżnia się cztery czynniki rozwoju: wyposażenie genetyczne jednostki, jej predyspozycje wynikające z cech wrodzonych; **środowisko - fizyczne oraz społeczne;** **wychowanie** oraz własną spontaniczną aktywność podmiotu

A. Brzezińska, Społeczna psychologia rozwoju, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”, Warszawa.

Zdaniem L.S. Wygotskiego

Wybrane prace psychologiczne II. Dzieciństwo i dorastanie, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań

- Człowiek od początku swojego życia jest „zanurzony” w kontekście społecznym.
- Najistotniejszym momentem przy rozpoznawaniu dynamiki rozwoju człowieka jest **rozumienie stosunków łączących go z jego otoczeniem społecznym**.
- Stosunki te są wyjątkowe, niepowtarzalne i specyficzne dla każdego okresu rozwojowego człowieka i zostały przez badacza nazwane społeczną sytuacją rozwoju, która jest zawsze punktem wyjścia zmian rozwojowych zachodzących w danym wieku i „całkowicie określa (...) formy i drogę, podczas których osobowość dziecka nabywa nowych właściwości, czerpiąc je ze społecznej rzeczywistości jako głównego źródła rozwoju, drogę przekształcania w indywidualne tego, co społeczne”

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

cd

- L.S. Wygotski podkreślał aktywną rolę dziecka w gromadzeniu wiedzy i osiągnięciu sprawności w rozwiązywaniu problemów, ale zaznaczał również, iż uczenie się staje się optymalne tylko **we współpracy** z innymi ludźmi, w kontekście wspólnie podejmowanych przedsięwzięć.
- To właśnie dorośli, jako osoba bardziej kompetentna tworzy zewnętrzny kontekst rozwoju dziecka, stając się niejako **mediatorem** pomiędzy nim i otoczeniem fizyczno – społecznym.

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

Rodzaje oddziaływań dorosłego

- Tworzyć **przestrzeń do działania**, np. organizację czasu, przestrzeni, dostarczenie odpowiednich przedmiotów. Ma to na celu jedynie podtrzymanie toczącego się procesu zmian rozwojowych
- Podejmować działania mające na celu **przyspieszenie i facylitację** zmian rozwojowych, np. dostarczanie nowych informacji, ułatwiających dziecku:
  - rozwiązanie zadania,
  - organizowanie dodatkowych zajęć pomagających w nabywaniu nowych umiejętności,
  - odpowiednio zaplanowany dzień lub tydzień aktywności uwzględniający potrzeby i zainteresowania dziecka,
  - dostarczanie wsparcia emocjonalnego, które niweluje napięcie i tym samym poprawia koncentrację na rozwiązywanym problemie.

- Trzeci rodzaj oddziaływań dorosłego może mieć na celu **zmienianie toku rozwoju** dziecka poprzez zmianę kierunku jego dotychczasowego działania i przekształcania go w inne, zorganizowane według nowych zasad.
- Tego rodzaju oddziaływanie polega na **bezpośrednim ingerowaniu w aktywność dziecka**.
- Odbywa się to między innymi poprzez zachęcanie dziecka do:
  - podejmowania nowych rodzajów działań (tworzenia, odkrywania, eksperymentowania),
  - stawianie w sytuacjach problemowych,
  - ograniczanie dostępu do gotowych metod działania,
  - wspieranie dziecka w poszukiwaniu własnych rozwiązań zadania
  - organizowanie sytuacji wymagających podjęcia współpracy z osobą o innym poziomie kompetencji.

- Interwencja dorosłego w rozwój dziecka powinna mieć charakter antycypacyjny, czyli powinna angażować je w takiego rodzaju zadania, do których rozwiązania nie jest ono jeszcze wystarczająco przygotowane, czyli nie może im samodzielnie podołać
- *„Badając to, co dziecko potrafi zrobić samodzielnie, badamy wczorajszy dzień w jego rozwoju. Badając to, co potrafi zrobić we współpracy, określamy dzień jutrzejszy”*. (Wygotski)
- Określanie strefy dojrzewających funkcji intelektualnych odbywa się właśnie poprzez badanie możliwości współpracy, jakimi dysponuje dziecko, kiedy otrzymuje zadanie, którego nie potrafi rozwiązać samodzielnie. Strefa najbliższego rozwoju (SNR) jest więc rozstępem pomiędzy tym, co dziecko jest w stanie osiągnąć samodzielnie, a tym, co może osiągnąć przy pomocy osoby posiadającej większą wiedzę.

- Warto zaznaczyć, że to co dzieje się w obrębie strefy najbliższego rozwoju nie ogranicza się tylko i wyłącznie do jawnych sytuacji dydaktycznych, lecz obejmuje również szereg innego rodzaju wzajemnych kontaktów dorosłego i dziecka, takich jak np. **wspólna zabawa, czy rozmowa**.
- Dorosły pomagając dziecku w rozwiązywaniu zadań wykorzystuje **rozmaite strategie w zależności od istoty zadania, wieku i zdolności dziecka**.
- Nie są one stosowane przypadkowo, lecz **dobierane ze świadomością wysiłków dziecka podejmowanych w danej sytuacji**.
- Ich celem jest zachęcenie dziecka do maksymalnego zaangażowania posiadanych zdolności w rozwiązanie zadania.
- Te działania dorosłego budują niejako „**rusztowanie**” pomocne dziecku w rozwiązywaniu problemu.

Strategie tworzące „rusztowanie”

- kierowanie uwagi na przedmioty,
- ustalanie sekwencji działań,
- uwypuklanie cech zasadniczych,
- demonstrowanie,
- kontrolowanie frustracji,
- ocenianie,
- podtrzymywanie ukierunkowania na cel

Wpływ rodziny

- Najważniejszym składnikiem środowiska życia i czynnikiem warunkującym rozwój dziecka w młodszym wieku szkolnym jest rodzina.
- Wśród szeregu elementów środowiska rodzinnego istnieją tak ważne, jak:
  - struktura rodziny,
  - warunki materialno – bytowe,
  - wykształcenie i praca zawodowa rodziców,
  - atmosfera rodzinna,
  - opieka nad dzieckiem, troska o jego stan zdrowia,
  - podejmowanie przez dziecko obowiązków domowych,
  - ilość czasu wolnego rodziców poświęcana dziecku
  - stosunek do nauki szkolnej dziecka,
  - sposób spędzania czasu wolnego w rodzinie
  - stosunki społeczne w rodzinie.

Normy i kontrola

- Elementem integrującym i scalającym je jest uznawany przez rodzinę **system wartości**, a w konsekwencji obowiązujący **system wewnętrznych norm i kontroli**.
- Osobami wychowawczo znaczącymi mogą być dla dziecka nie tylko rodzice, lecz również dziadkowie, rodzeństwo oraz dalsi krewni.

Funkcje rodziny

- Na ogół przyjmuje się, że rodzina pełni cztery podstawowe funkcje: biologiczno - opiekuńczą, kulturalno – towarzyską, ekonomiczną i wychowawczą
- Działalność wychowawcza może mieć charakter **celowy, planowy i świadomy** ze strony rodziców, lecz może odbywać się również w sposób **przygodny i samorzutny**.

Winiarski M. (2000), Rodzina – szkoła – środowisko lokalne. Problemy edukacji środowiskowej, IBE, Warszawa.

Problem pokoleniowej transmisji wartości

- Kultury postfiguratywne - „Ciągłość tych kultur opiera się na realizacji oczekiwań starszego pokolenia, na niemal bezwzględnie egzekwowanym spełnieniu jego wymagań”.
- W kulturach konfiguracywnych rówieśnicy dostarczają wzorów życia. Opierają się na takim doświadczeniu młodych pokoleń, które nie ma odpowiednika w doświadczeniu rodziców, czy dziadków.
- **Kultury prefiguratywne, które charakteryzuje ciągła niedookreśloność, nieprzewidywalność, w których tożsamość dorastającego człowieka buduje się poprzez odrzucenie przeszłości swoich rodziców. Nie wiedzą, jak powinni uczyć dzieci, które tak znacząco różnią się od nich w dzieciństwie. Tu rodzice uczą się od swoich dzieci.**

- Trudność współczesnego międzypokoleniowego przekazu wartości wynika głównie z pojawienia się **nowych, alternatywnych i często bardziej atrakcyjnych dla dziecka przekazywanych całości systemów wartości, opierających się przede wszystkim na przekazie medialnym.**
- Jednakże dziecko nie poddaje się biernie ich wpływom. Jest aktywną jednostką, indywidualnie nadającą sens otaczającemu światu.
- Dlatego też kształtowanie systemu wartości dziecka przez rodzinę powinno ukierunkowywać jego aktywność, zwracać uwagę na wybrane aspekty rzeczywistości, na pewne wartości poprzez przybliżanie i uczenie ich rozpoznawania, zachęcanie do kontaktu z pewnymi wartościami, przestrzegania przed innymi

- Rodzina w znacznym stopniu decyduje o dążeniach życiowych dziecka i preferowanych przez niego wzorach sukcesu życiowego.
- Ważną rolę w kształtowaniu szans zdobycia wiedzy i odpowiedniego przebiegu nauki szkolnej dziecka odgrywają **aspiracje edukacyjne rodziców**.
- Cechami, które na nie oddziałują są między innymi: przynależność społeczna rodziców, ich wykształcenie, pochodzenie i tradycje rodzinne oraz styl życia członków rodziny.
- Badania pokazują, że poziom aspiracji edukacyjnych rodziców wobec dzieci jest wprost proporcjonalny do wykształcenia.
- Im wyższe wykształcenie rodziców, tym większą wagę przywiązują oni do edukacji swoich dzieci.
- O poziomie aspiracji decyduje również status materialny oraz liczba dzieci w rodzinie.

B. Szczupał, Rodzina kształtuje osobowość dziecka, Edukacja i Dialog, nr 2.

Kultura pedagogiczna rodziców

- Kultura pedagogiczna rodziców jest jednym z ważniejszych czynników optymalizacji kształcenia i wychowania dzieci.
- Na kulturę pedagogiczną rodziny składają się „układ stosunków pomiędzy członkami rodziny, ich wiedza, poglądy i postawy dotyczące tych stosunków oraz postępowanie osób tworzących grupę rodzinną”

S. Kawula, Czynniki i sieć wsparcia społecznego w życiu człowieka.

Mamo, Tato, a Janusz Korczak powiedział ...

"Bo dorosłemu nikt nie powie: 'Wynoś się', a dziecku często się tak mówi.

*Zawsze jak dorosły się **krząta**, to dziecko się **plącze**,*

*dorosły **żartuje**, a dziecko **blaznuje**,*

*dorosły **plącze**, a dziecko się **maże i beczy**,*

*dorosły jest **ruchliwy**, dziecko **wiercipięta**,*

*dorosły **smutny**, a dziecko **skrzywione**,*

*dorosły **roztargniony**, dziecko **gawron, fujara**.*

*Dorosły się **zamyślił**, **dziecko zagapiło**.*

*Dorosły robi coś **powoli**, **a dziecko się guzdrze**.*

*Niby żartobliwy język, a przecież niedelikatny. **Pędrak, brzdąc, malec, rak** - nawet kiedy się nie gniewają, kiedy chcą być dobrzy.*

Trudno, przyzwyczailiśmy się, ale czasem przykro i gniewa takie lekceważenie.,,

Mamo, Tato, a Janusz Korczak powiedział ...

- *"Dzieci - to przyszli ludzie. Więc dopiero będą, więc jakby ich jeszcze nie było. A przecież jesteśmy: żyjemy, czujemy, cierpimy."*
- *"Ma dziecko przyszłość, ale ma i przeszłość: pamiętne zdarzenia, wspomnienia, wiele godzin najistotniejszych samotnych rozważań. Nie inaczej niż my pamięta i zapomina, ceni i lekceważy, logicznie rozumuje i błędzi, gdy nie wie. Rozważnie ufa i wątpi.,,*

Motywowanie do nauki

„Problemem nie jest brak motywacji; uczniowie są zmotywowani, ale nie jest to motywacja właściwa.”

Martin V.Covington, Karen Manheim Teel, Motywacja do nauki, GWP, Gdańsk
2004

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

Według Janusza Reykowskiego istnieją trzy główne warunki, aby powstał **motyw**.

Przede wszystkim jest to **potrzeba** - czyli dziecko musi mieć do wykonania jakiegoś zadanie.

Po drugie, musi dostrzec, że istnieje **czynnik, który zaspokoi tę potrzebę** - na przykład, aby brać udział w zabawie "w sklep" musi nauczyć się nazw owoców.

Trzecim elementem jest przeświadczenie, że w danych warunkach ma **szansę powodzenia**, czyli musi być przekonany, że jest zdolny nauczyć się tych słów.

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

Nikt nigdy „nie widział” motywacji, podobnie jak nikt nigdy „nie widział” uczenia się.

Tym, co w rzeczywistości widzimy dzięki systematycznej obserwacji sytuacji, bodźców i reakcji, są zmiany w zachowaniu.

Philip G.Zimbardo

Niezwykle istotny jest podział na motywację:

- **wewnętrzną**
(emocjonalne nastawienie do nauki)
- **poznawczą**
(intelektualna chęć poszerzania wiedzy, dowiadywania się nowych rzeczy).

Motywacja wewnętrzna wiąże się z naszym **poczuciem wartości**, tym czy lubimy przedmiot, nauczyciela oraz czy sami jesteśmy lubiani i doceniani.

Motywy poznawcze nie są wywołane emocjami. Chcemy się uczyć i to **zapał do poznawania nowych rzeczy** może spowodować przyjemne uczucia.

Motywowanie uczniów w szkole i domu powinno łączyć dbanie o obie motywacje.

W zgodzie z głową. Marzena Żylińska

Ja, My, Oni. Poradnik Psychologiczny Polityki. Tom 13. Jak radzić sobie ze szkołą.

- *Mózg tylko wtedy tworzy nowe połączenia, gdy osoba ucząca się z **własnej woli** angażuje się w wykonywane zadania i gdy **rozumie** ich sens.*
- *Obecny system edukacyjny nie jest efektywny, bo ignoruje naturalne sposoby pracy mózgu, np. nie uwzględnia funkcjonowania uwalniającego dopaminę i **wpływającego na motywację, wewnętrznego układu nagrody.***

Mówi się o tym, że w procesie nauczania spotykamy się z następującymi motywami:

- uczenie się dla uczenia,
- w celach korzyści osobistych,
- ze względu na utożsamianie się z grupą,
- pragnienie osiągnięcia powodzenia
- uniknięcia niepowodzenia,
- poczucie obowiązku,
- uczenie się ze względu na nacisk i przymus,
- ze względu na potrzebę społeczną,
- praktyczne cele życiowe.

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIECY.PL

Z różnych źródeł ...

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIECY.PL

Jak nie wychować geniusza?

Joanna Rokicka, <http://m.edziecko.pl>

- Zmuszanie do zbyt wczesnego nabywania nowych umiejętności może dziecku przynieść szkodę a nie pożytek - przestrzegają eksperci. Tymczasem rodzice nie ustępują - chcą nauczyć dziecko wszystkiego jak najwcześniej i wychować geniusza.
- Hothouse parenting - czyli rodzicielstwo cieplarniane, tak nazywa się modny do niedawna trend wychowawczy, od którego już odchodzi się w krajach zachodnich.
- Tymczasem taki typ rodzicielstwa coraz intensywniej rozprzestrzenia się w Polsce. Jego wyznawcy zmuszają dzieci do nauzenia się wszystkiego jak najwcześniej i obowiązkowo szybciej niż rówieśnicy

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

Obsesja popędzania dziecka w rozwoju

- Takie dziecko powinno szybciej siedzieć, wcześniej chodzić, sprawniej mówić, błyskawicznie nauczyć się korzystać z nocnika, rozpoznawać litery zanim pójdzie do przedszkola, czytać i pisać na długo przed rozpoczęciem szkoły. Mile widziane wybitne talenty - muzyczne, językowe, matematyczne, taneczne.
- Cieplarniani rodzice od wczesnego dzieciństwa zapewniają maluchowi aktywności - roczniakom pokazują karty z rysunkami by przygotować je do czytania, zapisują trzylatków na zajęcia z matematyki, od małego mają lekcje gry na pianinie czy skrzypcach.
- Dzieci wychowywane w tym duchu często mają przeładowane grafiki zajęć dodatkowych, bo zdaniem ich rodziców to podstawa ich sukcesu w dorosłym życiu.

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

Warto dać dziecku czas

- Czy można, należy, warto wychowywać superdziecko? - zastanawia się Dorota Minta – psycholog kliniczny.
- Wciskanie dziecka na przykład w reżim zbyt wczesnej nauki czytania, kiedy nie interesuje się jeszcze słowami, otaczającymi go napisami, książkami nie wpłynie wcale w dłuższej perspektywie na jego rozwój.
- Takie dzieci są sfrustrowane, nie mają szansy na samodzielne eksplorowanie świata, odkrywanie nowych rzeczy i znajdowania pasji - podkreśla ekspertka.
- Często lepszym rozwiązaniem jest dostosowanie się do tempa rozwoju dziecka.

Żądza wiedzy dziecka a nie rodziców

- Z hothouse parentingiem łączą się też dwa kluczowe pojęcia - presja na osiągnięcie sukcesu i wiek poznawczy. O ile presję taką tworzą rodzice, to dzieci nie zawsze są gotowe na wyzwania, jakie im stawiają
- W opinii specjalistów dziecięcych zwykle uzdolnione dzieci szybko opanowują materiał i wcześniej posiadają kluczowe umiejętności niż rówieśnicy w sposób naturalny.

Zakopane talenty – Ryszard Socha

Ja, My, Oni. Poradnik Psychologiczny Polityki. Tom 13. Jak radzić sobie ze szkołą.

„Jakie predyspozycje i talenty dzieci są najbardziej zagrożone?
(...) zdolność do myślenia badawczego: stawiania pytań,
hipotez, odważnego działania metodą prób i korekt.

(...) Tymczasem, jak wynika z najnowszych badań nad rozwojem umysłu, dzieci są nieporównywalnie bardziej twórcze poznawczo od dorosłych, a jakość ich myślenia, jego złożoność i trafność są znacznie bardziej zaawansowane niż dotychczas sądzono.

Już małe dzieci formułują oryginalne problemy, stawiają twórcze hipotezy, prowadzi wnikliwe obserwacje, eksperymentują, wnioskuje, opierając się na częstości zdarzeń i wynikającego stąd ich prawdopodobieństwa (a więc tak, jak czyni to naukowiec.”

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

Mamo, Tato, a Janusz Korczak powiedział ...

„Niemowlę bada swe ręce.

*Prostuje, wodzi w prawo i w lewo, oddala, zbliża,
rozstawia palce, zaciska w pięść, mówi do nich i czeka na
odpowiedź, prawą chwytą lewą rękę i ciągnie, bierze
grzechotkę i patrzy na dziwnie zmieniony obraz ręki,
przekłada ją z jednej do drugiej, bada ustami,
natychmiast wyjmuje i znów patrzy powoli, uważnie. [...]*

*Ono nie bawi się: miejcież do licha oczy
i dostrzeżcie wysiłek woli, by zrozumieć.*

*To uczone w laboratorium, wymyślony
w zagadnienie najwyższej wagi, a które wyslizguje się
jego rozumieniu.”*

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

Serdecznie dziękuję za uwagę i życzę
Państwu wspaniałej podróży po
drodze poznawania z własnymi
dziećmi.

I po raz ostatni Janusz Korczak;
*Gdy bawię się czy rozmawiam
z dzieckiem – splotły się dwie dojrzałe
chwile mojego i jego życia...*

Hanna Micińska